

در بررسی علل بدخطی دانش آموزان پایه ششم علاوه بر عوامل آموزشی و تربیتی موثر بر دست خط آنان، باید عوامل مربوط به وضعیت جسمی و روانی کودکان نیز مورد توجه قرار گیرد. چه بسا بدخطی دانش آموزان بدلیل ضایعات استخوانی، عصبی یا حالات عاطفی و روانی نامطلوب باشد. در این صورت آموزشهای معلم در زمینه خوشنویسی کافی نخواهد بود و ارجاع به یک متخصص، امری ضروری است. از میان همه مهارتهای تحصیلی، نوشتن ملموسترین آنهاست. زیرا فرد با استفاده از این مهارت سندی از خود به جای می گذارد. به همین دلیل مهارت در خوشنویسی اهمیت بسزایی دارد. شناخت علل و عوامل موثر بر بدخطی از آن جهت اهمیت دارد که با ریشه یابی و رفع آنها می توان تا حد زیادی به مهارت در خوشنویسی کمک کرد. ما ضمن بررسی علل بدخطی دانش آموزان، به ارائه راهکارهای مناسب برای رفع این مشکل می پردازیم.

چکیده:

خوشنویسی و زیبانویسی دارای نوعی آمیختگی با حیات فردی و اجتماعی هر انسان است این امر در جامعه ما که دارای سنت دیرپای فرهنگی در زمینه هنر خط می باشد، دارای ارزش و اعتبار مضاعف است.

رشد و شکوفایی هر جامعه ای بستگی به وجود ارتباط مناسب و قابل درک بین افراد می باشد. ارتباط بین افراد نیز از چهار طریق: گفتن، شنیدن، نوشتن و خواندن صورت می گیرد. دانش آموزان بیشترین مشکلی را در این چهار زمینه دارند در مورد نوشتن است. این مشکل هم در انشاء کلمات وجود دارد و هم در املاء کلمات.

بنابراین با توجه به این مسئله مهم در این تحقیق سعی شده است به بررسی علل بدخطی دانش آموزان دختر پایه ششم دبستان امام خمینی (ره) پرداخته شود تا با استفاده از اطلاعاتی که در اختیار ما گذاشته می شود راهکارهایی برای این مسئله یافت شود.

بیان مسئله

در توضیح عوامل موثر بر بدخطی دانش آموزان باید گفت سلسله عوامل دنباله دار و روندی که از پایه اول تا ششم ادامه داشته موثرند. بسیاری از دانش آموزان به خوش خط و خوانا نویسی عادت ندارند.

فرضیه

با توجه به این که دانش آموزان از پایه چهارم نوشتن با خودکار را آغاز کرده اند باید برای رفع مشکل بدخطی آنان در دوبرخس و مرحله اقدام کرد. دانش آموزان نوشتن با مداد را دوست دارند. لابد به این دلیل که می توانند اشکالاتشان را پاک کنند. اما نوشتن با مداد مزیت دیگری نیز دارد. مداد به دلیل ساختار و مواد تشکیل دهنده آن دارای اصطکاک مناسب و سطح اتکای قابل تغییر است. یعنی می توان با تراشیدن نوک مداد ظریف تر نوشت و یا برعکس.

در ابتدا عوامل موثر بر بدخطی دانش آموزان را به تفکیک مشخص کردم تا به علل و عوامل ایجاد این مشکل پی ببرم.

پیشینه نظری مسئله :

عوامل موثر بر بد خطی دانش آموزان به طور کلی در سه دسته قابل توضیح هستند.

۱-عوامل مربوط به خانواده : نقش خانواده را در یادگیری مطلوب دانش آموزان نباید نادیده گرفت.از آنجا که خوشنویسی مهارتی است که مانند سایر مهارتها باید آموخته شود چنانچه کودک در خانواده ای زندگی کند که اعضای آن از ذوق و استعداد هنری بیشتری برخوردار باشند و به فرزندان خود توجه کافی مبذول دارند کودک کمتر گرفتار معضل بدخطی می شود.

۲- عوامل مربوط به معلم و شیوه های آموزشی و تربیتی مدرسه : از بین عوامل مربوط به معلم، که مهمترین آنها شیوه های آموزشی است. اگر معلم خود دست خط بدی داشته باشد قادر به تربیت دانش آموزان خوش خط نخواهد بود. نکته مهم دیگر، طرز برخورد معلم با دانش آموزانی است که شخصیت اضطرابی دارند. این گونه افراد بیش از سایرین از شکست می ترسند. اضطراب این دسته از دانش آموزان علاوه بر مسائل خانوادگی ممکن است ناشی از شکست و ناکامی، تجربه های ناموفق، تنبیه و فشار معلمان برای موفقیت باشد. لذا معلمان باید به شرایط خاص روحی آنان توجه کنند و اساس کار خود را بر کاهش تنش قرار دهند. همچنین معلمانی که بیش از حد تکالیف نوشتنی به دانش آموزان خود می دهند سبب خستگی دانش آموزان و در نتیجه بدخطی آنها می شود. از نکات دیگری که معلم بایستی به آنها توجه کند طرز صحیح قرار گرفتن کاغذ و بدن دانش آموزان و نیز طرز صحیح به دست گرفتن قلم در هنگام انجام تکالیف است.

۳- عوامل مربوط به دانش آموزان : برای اینکه کودک بتواند نوشتن را به نحو احسن انجام دهد لازم است از سلامت کافی در زمینه های جسمی و روانی برخوردار باشد.

پیشنهادات کلی برای رفع بدخطی دانش آموزان

برای رفع بدخطی دانش آموزان، از سوی معلمان و پژوهشگران راهکارهای فراوانی معرفی شده است که به ذکر برخی از آنها می پردازیم:

* در کلاس اول ابتدایی از مجرب ترین و علاقه مندترین معلمان استفاده شود.

* تمهیداتی به عمل آید که معلم درس اول بتواند در حین آموزش از ابزارهای سمعی بصری استفاده کند.

* معلمان با اصول صحیح نوشتن آشنا و دارای خط خوش باشند.

* معلمان در مورد خط بچه‌ها را توبیخ نکنند.

* با رسیدگی انفرادی به نوشته‌های کودکان ضعیف دلیل بدخطی بررسی و برای برطرف کردن آن تمهیدات لازم اندیشیده شود.

* علاقه و انگیزه برای صحیح نوشتن و زیبانویسی را در کودکان تقویت کنند.

* به تفاوت‌های فردی و نقاط قوت و ضعف دانش‌آموزان توجه شود.

* مقدار تکالیف با توانایی کودکان تناسب داشته باشد.

* تکالیف هدفدار باشد و باعث تقویت قوای ذهنی کودک شود.

* تکالیف به گونه‌ای باشد تا تمرین و تکرار آنها باعث تثبیت یادگیری شود.

* تکالیف به صورت مستمر مورد رسیدگی معلم قرار گیرد و او از تشویق و تذکر استفاده کند.

* اهمیت انجام دادن تکالیف نوشتنی برای کودک مشخص باشد.

* از الفاظ مناسب و زیبا مانند بسیار خوب، عالی، آفرین فرزندم و ... در تأیید نوشته‌های کودکان استفاده شود.

* هرگز نباید تکالیف دانش‌آموزان را خط زد، زیرا انگیزه زیبا نوشتن را در آنها از بین می‌برد.

* در نوع تکالیف تنوع وجود داشته باشد تا رغبت انجام دادن آن در دانش‌آموز ایجاد شود.

* بعضی اشتباهات دانش‌آموزان چشم‌پوشی شود و او مورد راهنمایی قرار گیرد.

* کودک مداد یا خودکار را به طور صحیح در دست بگیرد و برای نوشتن، از ابزار مناسب استفاده کند.

* دانش‌آموزان عادت کنند واژگان را یک‌سره و یک‌باره بنویسند و سپس نقطه‌های حروف هر کلمه را بگذارند.

* دانش‌آموزان نوشتن واژگان دیگر را نیز تمرین کنند و نوشتن کلمات و رونویسی مختص به کتاب نباشد تا درست نوشتن کلمات دیگر را نیز یاد بگیرند.

* به ساعت هنر برای خوشنویسی اهمیت بیشتری داده شود.

پیشنهادات عملی برای رفع مشکل بدخطی در کلاس ششم

۱- الگوی صحیح گرفتن قلم را به دانش آموزان یاد دهیم.

۲- با گره زدن یک نخ بر روی قلم، محل مناسب برای گرفتن قلم را مشخص کنیم.

۳- چنانچه کودک از اختلال عاطفی و روانی رنج می برد او را به روانشناس ویا مشاور معرفی کنیم.

۴- جهت کاستن تنش کودک می بایستی: سعی کنیم کودک تصویر مثبتی از خودش ایجاد کند، از سرزنش او به خاطر بد خطی خودداری کنیم، از ایجاد اضطراب در کودک جلوگیری کنیم، وی را تشویق نماییم.

۵- اگر کودک دچار ضعف ویا محدودیت حرکتی است تمرینات زیر را انجام دهیم:

-تمرینات روی تابلو:از کودک بخواهیم با استفاده از حرکات آزاد وگسترده دست وبه کار گیری عضلات شانه بازو وانگشتان بر روی تابلو طراحی کند.

-پرورش حرکات نوشتن با سایر وسایل:از کودک بخواهیم بجای استفاده از قلم از انگشت خود ورنگ گواش استفاده کند یا عمل نوشتن را بر روی یک سینی ماسه یا خاک انجام دهد. در صورت لرزش انگشتان کودک ،وی را به متخصص مغز واعصاب معرفی نماییم.ولی چنانچه کودک سر خود را خیلی به کاغذ نزدیک می کند وی را به چشم پزشک معرفی کنیم.

۶-شرکت در کلاسهای خوشنویسی.

۷-اصلاح وضعیت نشستن دانش آموز.

۸-بریدن با قیچی.

۹-بازی با گل رس و ساختن وسیله با آن جهت تقویت انگشتان.

۱۰-نقاشی کردن با انگشتان و آبرنگ، رنگ پلاستیک و...

۱۱-کشیدن اشکال هندسی بصورت نقطه چین.

۱۲-نوشتن بین دو خط موازی(از خط بیرون نزند).

جمع آوری اطلاعات پس از اجرای راه حلها

نوشتن با مداد در شروع کار به دانش آموزان ما کمک کرد بدون داشتن استرس اشتباه نویسی زیبا بنویسند. در بررسی منظم تکالیف متوجه شدم کم کردن تکالیف و بالا بردن کیفیت آن در نهایت منجر به بهبود خط دانش آموزان شده است. آنان خود راغب بودند تکالیف کم خود را با خطی خوش و آراسته بنویسند. ضمن این که بهره گیری از روش های تشویقی نیز به پیشبرد کار ما کمک کرد. مثلا هر روز به انتخاب سرگروه ها به یکی از دانش آموزان خوش خط که تکالیف خود را درست و با دقت انجام داده بود ستاره کلاسی میدادیم.

تجزیه و تحلیل داده ها

با نگاهی به آمار کلاس و جمع آوری دست نوشته های دانش آموزان متوجه شدم تغییر در سبک تکالیف نه تنها به خوانا و خوش خط نویسی آنان کمک شایانی کرده است بلکه در انجام با کیفیت تکالیف نیز موثر بوده است. ضمن این که دانش آموزان درست نشستن درست نوشتن و بسیاری از موارد متذکر شده را به خوبی رعایت کردند و این مسئله در نهایت امر به بهبود رفتار دانش آموزی آنان خواهد انجامید.

نتیجه

بدخطی در دانش آموزان عاملی نیست که یک شبه ایجاد شده باشد در نتیجه نمی توان انتظار داشت در لحظه برطرف شود. صبوری پشتکار برنامه ریزی و جدیت می توانند عوامل مهمی در برطرف کردن این نقصان باشند.

این عوامل می توانند مربوط به خانواده یا ژنتیک افراد باشند یا عوامل مربوط به معلم و شیوه های آموزشی و تربیتی سنوات مختلف. همچنین می توان بی حوصلگی اضطراب و سایر موارد را برشمرد.